

Biblioteksplan 2017-2020

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Kommunens struktur.....	2
3. Verksamhetsområden	3
Allmänt	3
Nuläge.....	3
Framtiden – vi arbetar för	3
Folkbibliotekets filial	4
Framtiden – vi arbetar för	4
Barn och unga.....	4
Nuläge.....	4
Framtiden – vi arbetar för	4
Social verksamhet – för ökad tillgänglighet	5
Nuläge.....	5
Framtiden – vi arbetar för	5
Integration.....	5
Nuläge.....	5
Framtiden – vi arbetar för	5
IT och studier.....	6
Nuläge.....	6
Framtiden – vi arbetar för	6
Skol- och gymnasiebiblioteken.....	6
Nuläge.....	6
Framtiden – vi arbetar för	7
Gymnasiebiblioteket	7
Nuläge.....	7
Framtiden – vi arbetar för	7
4. Bilaga	8

1. Inledning

Syftet med biblioteksplanen är att planera för framtiden på ett bra sätt. Efter en kort redovisning av nuläget inom varje verksamhetsområde har vi formulerat nya målsättningar under rubriken Framtiden – vi arbetar för. Verksamhetsområdet Integration har tillkommit för att möta de ökade behoven av medier på andra språk och aktiviteter för den här gruppen besökare.

Enligt bibliotekslagen (2013:801):

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Detta är den andra revideringen av biblioteksplanen. Vidare sker en revidering vart fjärde år, i mitten på varje mandatperiod.

2. Kommunens struktur

Leksands kommun har 15 293 invånare (2015). Av dessa är 2101 elever i grundskola och gymnasieskola, samt 436 elever i vuxenutbildning. Biblioteket finns tillgängligt för alla åldrar och används i hög grad av förskola, grundskola och vuxenutbildning.

Åldersfördelning i Leksands kommun

Förskoleålder 0-6 år:	925
Grundskoleålder 7-15 år:	1423
Gymnasieålder 16-19 år:	707
Vuxna 20-64 år:	7885
Vuxna 65- år:	4353

Folkbiblioteken i Leksand består av ett huvudbibliotek i Leksand och en filial i Insjön. På huvudbiblioteket finns 5 bibliotekarier på heltid och 3 biblioteksassistenter (resp. 100, 75, 75 %). Biblioteket i Leksand har öppet 56 tim./vecka och Insjöns filial har en filialföreståndare på 50 % och har öppet 14 tim./vecka.

3. Verksamhetsområden

Allmänt

Nuläge

Alla är varmt välkomna att slå sig ner och läsa en bok, dagstidning eller tidskrift samt använda Internet.

Med ett lånekort kan man:

- låna böcker, e-böcker, tidskrifter, ljudböcker, språkkurser och musik på CD
- reservera utlånat material
- beställa fjärrlån, vilket innebär att biblioteket lånar in böcker/media från andra bibliotek
- hyra film (åldersgräns 18 år)
- logga in på de publika datorerna samt släktforskardatorn

Det finns också möjlighet att scanna, kopiera och skicka fax. Vi har trådlöst nätverk för den som vill sitta på biblioteket med sin egen laptop. Genom den digitala tjänsten Press Reader får man tillgång till tidningar och tidskrifter på olika språk.

Via bibliotekets hemsida kan man söka, reservera och låna böcker i bibliotekskatalogen. På särskilda formulär kan fjärrlån beställas och inköpsförslag lämnas. Information om program, utställningar och andra aktiviteter finns på våra hemsidor. Varje vecka tipsar vi om böcker och andra media på vår blogg. Man kan även följa oss på Facebook, Twitter och Instagram.

Många låntagare lämnar inköpsförslag på böcker och andra medier. Om möjligt köps dessa medier eller lånas in från annat bibliotek. För att vara säkra på att vi köper in rätt media till biblioteket har vi påbörjat en medieplan. I vårt långsiktiga arbete med fokus på läsning har även en läsfrämjandeplan tagits fram. Denna plan omfattar både barn/ungdomar och vuxna, utformning av läsmiljön och olika aktiviteter. Läsfrämjandeplanen finns på vår hemsida.

Genom ett varierat utbud av program och aktiviteter som Afternoon Read, Digital vecka, Färglägg för lugn, Författarbesök, Introduktion till släktforskning, Låna frö på bibblan, Musiklyssning, Slöjdstuga, Sommarboken, Sommartävling, Språkstuga och Surfplattestuga når vi besökare med olika intressen. Föreningar, skolor och privatpersoner har regelbundet utställningar i bibliotekets lokaler.

Biblioteket deltar i projektet Dela läslust, en fortbildning i läsfrämjande. Projektet drivs av Dalarnas länsbibliotek tillsammans med tre andra länsbibliotek.

Framtiden – vi arbetar för

- att inspirera till läsning. Vi fortsätter att fokusera på bibliotekets viktigaste uppgift – det läsfrämjande arbetet
- att skapa ett rum för möten och aktiviteter

Folkbibliotekets filial

Insjöns filial är ett integrerat skol- och folkbibliotek. Filialen erbjuder samma service som huvudbiblioteket. Även här kan man ta del av utställningar, pysselstunder och andra aktiviteter.

Framtiden – vi arbetar för

- en möjlighet att lämna tillbaka böcker när filialen är stängd
- en ökad anpassning av biblioteket för människor med funktionsnedsättning
- en bättre skyltning för att hitta till biblioteket

Barn och unga

Nuläge

Barn- och ungdomsbiblioteket är till för barn och ungdomar och deras familjer. I sagohörnan finns leksaker, utklädningskläder och surfplattor för yngre barn. För lite äldre barn finns en myshörna med faktaböcker, tidskrifter och sittkuddar. Pyssla och äta matsäck kan man göra vid ett speciellt bord. En alldeles ny avdelning för unga i åldern 13-25 år är på gång.

I Föräldrahyllan finns böcker om barn och föräldraskap. I Äppelhyllan finns medier för och om barn och unga med funktionsnedsättning. Biblioteket har en språkhylla för flerspråkiga barn. Efterfrågan på mångspråk har ökat och i biblioteket finns nu barnböcker på 30 språk. Tvillingböcker, med svensk bok och samma bok på annat språk, är mycket efterfrågade, och finns på 19 olika språk. Tvillingböckerna lånas av både barn och vuxna för språkträning.

I den årliga Läsförfrågan anges de prioriteringar som görs när det gäller medieinköpen till barn och unga.

Bibliotekets riktade verksamhet för barn och unga:

Föräldragrupper, barnen ca 8 mån	Gruppläsningsdepå för grundskolan
Bokgåva till alla tvååringar	Bokfika för barn 10-14 år
Bokombud i förskolan	Pyssel
Temalådor i förskolan	Slöjdstuga, med Studieförfrågan
Tvillingböcker/mångspråk i förskolan	Barnhack, programmeringskurs 6-13 år
Information föräldramöten i förskolan	Barnteater
Förskolornas Vårsalong konstnärsmöte	Läslov – höstlovet ett lov för läsning
Allas barnbarn, högläsning i förskolan	Sommartävling med bokpriser
Minibio för förskolan	Sommarbokfika – satsning på barns och ungas läsning under sommarlovet
Författarbesök i grundskolan (Skapande skola)	

Framtiden – vi arbetar för

- att inspirera till läsning. Vi fortsätter att fokusera på bibliotekets viktigaste uppgift – det läsförfrågan arbetet
- att utveckla avdelningen och verksamheten för unga 13-25 år
- en ökad samverkan i Kulturhuset kring den allmänkulturella barnverksamheten

Social verksamhet – för ökad tillgänglighet

Nuläge

Biblioteket ger service till dem som behöver stöd i sin läsning och erbjuder Lättläst och Storstilböcker till alla låntagare. Till låntagare med speciella behov finns Daisy, en cd-romskiva som kräver en speciell spelare, Daisyspelare, som biblioteket lånar ut. Via biblioteket kan man även få tillgång till egen nedladdning av talböcker. Biblioteket erbjuder Dalademokraten och Falu kuriren som Taltidning. Läsapparat finns lättillgänglig i biblioteket.

En särskilt riktad verksamhet, ”Boken kommer”, vänder sig till låntagare som inte längre kan ta sig till biblioteket. Boken kommer-verksamheten är ett samarbete med Röda Korset som kör ut böcker till ett femtontal låntagare. Denna service är kostnadsfri.

Biblioteket deltar i ett länsomfattande projekt ”Läskraft”, högläsning för äldre. Ett samarbete med flera särskilda boenden har startat och biblioteket förser respektive avdelning med boklådor.

Biblioteket används av dagcentralen, synskadade och dyslektiker. Vi satsar på ett ökat inköp av Lättläst och Storstil för att svara upp mot efterfrågan och behov.

Framtiden – vi arbetar för

- att biblioteket ska vara välkomnande och tillgängligt
- att tillhandahålla tekniska hjälpmedel
- att skapa kontaktnät för att nå ut till fler

Integration

Nuläge

Med ökad mottagning av flyktingar har behovet av medier på andra språk och medier för språkinläring ökat markant. Inköp av olika medier, lättlästa böcker, ordböcker, bilderböcker, bok + cd för att lära svenska från grunden, och bildordböcker, har en mycket stor ökning. Biblioteket har för de nyanlända skapat ett forum för språkträning, Språkstuga, i samarbete med Studieförbundet.

Biblioteket har ett eget bestånd av böcker på andra språk. För att tillgodose behovet av böcker på de språk som är aktuella, beställs också bokdepositioner från Länsbiblioteket och Internationella bibliotekets lånceutral för både barn och vuxna. Böckerna placeras i biblioteket för utlån till enskilda eller lånas ut direkt till förskolor och skolbibliotek.

Biblioteket används av nyanlända och vuxenstuderande från SFI som lånar Lättlästa böcker, ordböcker, bilderböcker, bok + cd för att lära svenska från grunden.

Framtiden – vi arbetar för

- att biblioteket ska tillhandahålla lämplig media till de nyanlända för sin språkinläring
- att genom bibliotekstjänster visa vårt utbud av medier och berätta vad vi kan stå till tjänst med

IT och studier

Nuläge

Biblioteket används av vuxenstuderande som söker litteratur och information till respektive kurs. Biblioteket köper in och fjärlånar kurslitteratur samt erbjuder visningar för studenterna.

Intresset för att läsa e-böcker har ökat de senaste åren. Biblioteket satsar på informationsträffar där man lär sig ladda ner böcker till sin mobil eller surfplatta. Vi ger även boktips på hemsidan för e-böcker.

En plats med släktforskardator finns numera på biblioteket. Datorn kan bokas av enskilda och används även vid släktforskarevenemang.

Verksamheten Boka en bibliotekarie erbjuder IT-handledning till enskilda låntagare. Låntagarna kan ställa frågor om allt från Facebook till e-post samt om enklare dataproblem. Regelbundna informationsträffar om surfplattor och sociala medier anordnas i samarbete med studieförbunden. Den digitala veckan är ett återkommande arrangemang på våren som erbjuder olika aktiviteter med fokus på IT.

Framtiden – vi arbetar för

- att utveckla den digitala veckan med en vecka även på hösten
- att få alla att ta steget in i den digitala världen

Skolbiblioteken

Nuläge

Enligt Skollagen SFS 2010: 800 § 36 ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med utgångspunkt i Läroplan grundskola, LGR11, är det viktigt att framhålla skolbibliotekets pedagogiska roll. Skolbiblioteket är en del av skolan och ska bidra till elevernas måluppfyllelse. Det ska vara en pedagogisk resurs kopplad till undervisningen med fokus på läsfrämjande och IT.

Lärande och stöd har genom avtal uppdragit åt kulturavdelningen att bemanna skolbiblioteken, stå för mjukvara och fortbildning vad gäller bibliotekskatalog samt vara delaktig i arbetsmiljöuppdraget.

Alla grundskolorna i Leksands kommun har skolbibliotek som bemannas med 2,25 % tjänst. Funktionen ser olika ut, på F-9 skolorna Sammilsdal och Åkerö samt Insjöns F-6 skola har skolbiblioteket också en social funktion. Eleverna kan vara i biblioteket på rasterna samt låna andra tider än med inbokad klass. Skolbibliotekarierna åker till skolbiblioteken i Djura, Gärde, Siljansnäs, Tällberg och Ullvi varannan vecka och lånar ut böcker till samtliga elever på skolan. Totalt servar grundskolebiblioteken 1659 elever och skolornas pedagoger. 2015 lånades 50 086 böcker ut.

Tillgänglighet och integration är prioriterade områden där skolbiblioteket spelar en viktig roll. Eleverna får tillgång till talböcker, lättlästa böcker och böcker på sitt hemspråk. Via målsman tecknar skolbibliotekarien avtal för talböcker med egen nedladdning.

Framtiden – vi arbetar för

- en handlingsplan för skolbiblioteken i samverkan med skolan för att kvalitetssäkra verksamheten
- en årlig uppföljning/utvärdering är önskvärd

Gymnasiebiblioteket

Nuläge

Gymnasiebiblioteket bemannas av en bibliotekarie på heltid. Tjänsten ligger under Lärande och Stöd. Biblioteket har samma biblioteksdatasystem som grundskole- och folkbiblioteken, vilket innebär att man har gemensam katalog. Gymnasiebiblioteket är på det sättet en del av de dagliga rutinerna vad gäller utlån, inlån och reservation.

Gymnasiebibliotekarien arbetar i nära pedagogiskt samarbete med lärare och elever för att hitta information i böcker, tidskrifter och på Internet. Medverkar i läsfrämjande åtgärder genom inköp, hjälp med att hitta läsvärd och populär skönlitteratur, utställningar och ett pop-up-bibliotek ute i skolan.

Framtiden – vi arbetar för

- en fortsatt medverkan i Leksands gymnasiums arbete med att öka måluppfyllelsen och ge eleverna en bra grund inför framtiden
- att stötta eleverna i att vilja nå längre i sin kunskapsutveckling och att lyckas på gymnasiet genom utökat pedagogiskt samarbete med lärarna vad gäller informationssökning och läsfrämjande åtgärder

4. Bilaga

Genomförda prioriteringar Biblioteksplan 2013-2016

Ett ökat fokus på läsning har inneburit:

Bokfika
Allas barnbarn
Tvillingböcker på många fler språk
Färglägg för lugn
Boktipsstickor för barn och vuxna
Genrebokstickor
Personalens boktips
Afternoon read
Boktips i e-bokskatalogen
Konstnärsmöten Förskolornas Vårsalong
Författarbesök
Stick&Läs!
Slöjdstuga
Läslov

För ökad digital delaktighet:

Barn- och vuxenhack
Surfplattestuga
Släktforskardator med tillgång till
sökprogram och databaser

För nyanlända:

Högläsning för SFI-grupper
Broschyrer för Kulturhuset på flera språk
Press Reader - digital tjänst som ger tillgång till
tidningar/tidskrifter på olika språk
Visningar för nyanlända
Språkstuga